Voorstel aan Gemeenteraad

Registratienummer:
Z/24/659359

Onderwerp
Omgevingsvisie 2025-2040 Samen stad en dorp maken

Voorstel
De gemeenteraad wordt voorgesteld:
1. De nota van zienswijzen en de staat van wijzigingen waarin alle zienswijzen, ambtshalve wijzigingen en het advies van de Commissie voor de Milieueffectrapportage over de ontwerp omgevingsvisie Sittard-Geleen 2024-2040 en bijbehorende omgevingseffectrapportage samengevat en beantwoord zijn vast te stellen;
2. De omgevingsvisie 2025-2040 waarin de gemeentelijke ambities, beleidskeuzes en uitvoeringsprincipes voor de fysieke leefomgeving zijn opgenomen vast te stellen;
3. De omgevingseffectrapportage waarin de gevolgen voor de leefomgeving van de keuzes in de omgevingsvisie inzichtelijk zijn gemaakt vast te stellen;
4. Met het vaststellen van de omgevingsvisie de 25 vigerende beleidsdocumenten zoals opgenomen in de lijst met bestaand beleid in te trekken.

Inleiding
Sittard-Geleen wil een prettige omgeving zijn om in te wonen, werken, leren en ontspannen. Nu en in de toekomst. Daarvoor is een veerkrachtige samenleving nodig die constant inspeelt op nieuwe ontwikkelingen. Om aan te geven hoe we als gemeente hieraan willen bijdragen in de fysieke leefomgeving, stellen we een nieuwe omgevingsvisie vast. De *omgevingsvisie 2025-2040 Samen stad en dorp maken* en de bijbehorende *omgevingseffectrapportage (OER), nota van zienswijzen en staat van wijzigingen* en de lijst met beleid dat vervangen wordt door de omgevingsvisie liggen ter besluitvorming voor.

Het vormt het sluitstuk van een intensief proces waarin we de afgelopen jaren met de samenleving samen werkten aan onze visie op de fysieke leefomgeving van Sittard-Geleen. De gemeenteraad is nauw betrokken bij het proces. Door deelname aan de raadswerkgroep, diverse themasessies, de raadsconferentie op 23 november jongstleden en het gesprek in de samenleving bijvoorbeeld op de bijeenkomsten op de markten en op de Dag van de Leefomgeving. Het vormt onderdeel van de veranderde rol van de raad in het fysieke domein vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De raad stelde eerder de uitgangspuntennotitie en de doelen voor de fysieke leefomgeving vast. Op basis van de omgevingsvisie kan de gemeente Sittard-Geleen samen met inwoners, organisaties en bedrijven aan de slag met het verbeteren van de fysieke leefomgeving in Sittard-Geleen: *samen stad en dorp maken!*

Burgemeester	Gemeentesecretaris/algemeen directeur
mr. J.Th.C.M. Verheijen	drs. P. Sennema

De omgevingsvisie is onze strategische visie op de fysieke leefomgeving van Sittard-Geleen. In dit beleidskader kijken we richting 2040 en af en toe zelfs verder. Het gaat bijvoorbeeld over wonen, bedrijven, wegen, water, bodem en lucht. En ook over landschap, natuur en erfgoed. Al deze en andere thema's komen samen in onze leefomgeving. In de omgevingsvisie bekijken we de thema's daarom in samenhang met elkaar. De omgevingsvisie komt in de plaats van de huidige omgevingsvisie uit 2016 en veel van het bestaande beleid dat gaat over de fysieke leefomgeving. Om de omgevingsvisie op omgevingseffecten te beoordelen is een omgevingseffectrapportage opgesteld.

Beoogd effect
De omgevingsvisie voorziet in het beleid voor de fysieke leefomgeving. Op grond daarvan gaat de gemeente Sittard-Geleen samen met inwoners, organisaties en bedrijven aan de slag met het verbeteren van de fysieke leefomgeving in Sittard-Geleen.

Argumenten

1.1 De nota van zienswijzen en staat van wijzigingen is het sluitstuk van een participatief proces.

In samenspraak met inwoners, ondernemers en organisaties werkten we aan deze nieuwe omgevingsvisie voor Sittard-Geleen. We betrokken de samenleving zorgvuldig, zodat alle perspectieven, kennis en creativiteit op tafel kwamen. Door goede ideeën en twijfels met elkaar te bespreken, ontstonden betere uitkomsten. Zo werd de inhoud van de omgevingsvisie verrijkt met ervaringskennis van inwoners, organisaties en bedrijven. De betrokkenheid van inwoners en andere partijen bij de toekomst van hun leefomgeving vergrootte we hiermee. Ook ontstond meer bewustwording over de opgaven waar de gemeente de komende jaren voor staat en begrip voor de, soms lastige, keuzes die gemaakt moeten worden.

Het hele traject zijn wij uitgebreid in gesprek geweest met de samenleving: in de wijken en kernen, op de markten, online, in het gemeentekantoor, in de gemeenteraad en bij regiopartners. We spraken met inwoners, ondernemers en mensen van de organisaties in onze gemeente, met jong en oud, uit alle verschillende delen van onze gemeente. Bijzondere aandacht was er voor jongerenparticipatie; we hebben met kinderen en jeugdigen gesproken en gewerkt aan de (thema's van) de omgevingsvisie. De continue participatie heeft veel waardevolle informatie voor de omgevingsvisie opgeleverd. Een begeleidingsgroep met vertegenwoordigers uit de samenleving heeft meegedacht in het vormgeven van de participatie.

De (wettelijk verplichte) terinzagelegging was het sluitstuk van het gesprek met de samenleving over de keuzes in de fysieke leefomgeving. Soms zijn er ook tegengestelde gedachten over

een onderwerp of plek. Juist omdat er keuzes gemaakt moeten worden, is het belangrijk dat belanghebbenden de mogelijkheid krijgen hun zienswijze kenbaar te maken.

1.2 *Het ter inzage leggen van de ontwerp omgevingsvisie en omgevingseffectrapportage is juridisch verplicht.*

De omgevingsvisie heeft conform afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht ter inzage gelegen. Dezelfde afdeling is van toepassing op de omgevingseffectrapportage (OER). Iedereen heeft voor de omgevingsvisie en de OER gedurende de terinzagelegging een zienswijze kunnen indienen. Er zijn 22 zienswijzen ingediend. Deze zijn zorgvuldig van antwoord voorzien. De ontwerp omgevingsvisie is op basis hiervan op onderdelen aangepast. In de nota van zienswijzen en staat van wijzigingen zijn alle zienswijzen op de ontwerp omgevingsvisie, ambtshalve wijzigingen en een advies van de Commissie voor de Milieueffectrapportage samengevat en is aangegeven welke wijzigingen in de omgevingsvisie op basis hiervan zijn doorgevoerd.

2.1 *Met de omgevingsvisie vertalen we de doelen uit de Toekomstvisie 2030 naar de fysieke leefomgeving.*

In de omgevingsvisie geven we vanuit de doelen uit de Toekomstvisie aan welke ambities we hebben voor de fysieke leefomgeving en welke beleidskeuzes we daarbij maken. Hiermee geven we aan hoe wij als gemeente (als onderdeel van de samenleving) willen bijdragen aan het verbeteren van de leefomgeving in Sittard-Geleen.

Vanuit institutionele veerkracht willen we "*samen stad en dorp maken*". Wij willen als gemeente de samenleving helpen de leefomgeving van Sittard-Geleen te ontwikkelen. Deze sturingsfilosofie vinden we zo belangrijk dat het de titel van de omgevingsvisie is. In de omgevingsvisie geven we hiervoor de uitvoeringsprincipes. Hiermee werken we aan een rolinvulling waarin we:

- De leefomgeving van inwoners meer centraal zetten;
- Meer zelfbewust onze rol invullen;
- Meer actiegericht werken;
- Een veerkrachtige overheid zijn.

Vanuit sociale veerkracht willen we een gemeente zijn met *een leefomgeving die mensen verbindt*. Hiertoe zetten we de volgende ambities centraal:

1. We maken ruimte voor ontmoeten;
2. Gezond bewegen;
3. Cultuur en erfgoed voor iedereen;
4. Het goede wonen.

Vanuit economische veerkracht willen we een gemeente zijn met *ruimte voor circulaire bedrijvigheid*. Hiertoe zetten we de volgende ambities centraal:

5. Een sterke, gewortelde circulaire bedrijvigheid;
6. Duurzame logistiek;
7. Slimmer, gezonder en schoner.

Vanuit ecologische veerkracht willen we een gemeente zijn die *groen, van Heuvelland tot Maasvallei* is. Hiertoe zetten we de volgende ambities centraal:

8. Groene wijken en dorpen;
9. Water en bodem sturend;
10. Heuvelland en Maasvallei verbonden.

2.2 *Met de omgevingsvisie geven we invulling aan het wettelijk instrument uit de nieuwe Omgevingswet.*

Vanuit de Omgevingswet zijn we als gemeente verplicht een omgevingsvisie te hebben. De omgevingsvisie bevat volgens de wet:

- een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving,
- de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied,
- de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

Bij het opstellen van de omgevingsvisie hebben we rekening gehouden met een aantal wettelijke beginselen:

- het voorzorgsbeginsel;
- het beginsel van preventief handelen;
- het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron bestreden moeten worden;
- het beginsel dat de vervuiler betaalt.

De omgevingsvisie bindt ons als gemeente. Ze is de basis voor beleidsdoorwerking en -uitvoering. Zo ook voor ons nog op te stellen omgevingsplan (voorheen bestemmingsplannen) dat regels stelt voor inwoners en ondernemers met ruimtelijke plannen die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie is het kader bij het beoordelen van initiatieven van inwoners en ondernemers en gemeentelijke projecten in de leefomgeving.

3.1 De OER geeft belangrijke informatie bij het maken van keuzes in de omgevingsvisie.

De omgevingseffectrapportage (OER) laat zien welke gevolgen de keuzes in de omgevingsvisie hebben voor de leefomgeving. Ze geeft daarmee belangrijke informatie bij het maken van die keuzes. Daar waar sprake is van een verslechtering van omgevingsaspecten hebben we deze zoveel mogelijk gemitigeerd. Ook geeft de OER aandachtspunten mee voor de uitwerking van de omgevingsvisie in programma's.

3.2 De OER is een wettelijke verplichting

De omgevingseffectrapportage is de verbrede aanpak van de traditionele milieueffectrapportage. Een milieueffectrapportage is verplicht als het vast te stellen product een wettelijk of bestuursrechtelijk voorgeschreven plan of programma is en als het plan of programma een kader vormt voor besluiten voor mer-(beoordelingsplichte) projecten. Beide zijn van toepassing op een gemeentelijke omgevingsvisie met het huidige detailniveau. Daarbij is de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid gesteld over de omgevingseffectrapportage te adviseren.

De door de raad vastgestelde onderzoeksopzet, de zogenaamde Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), is basis van de OER. De ontwerp OER heeft samen met de ontwerp omgevingsvisie ter inzage gelegen. De CieMER bracht advies uit over de ontwerp OER. Op basis van het advies van de CieMER en de zienswijzen is de OER aangepast.

4.1 De omgevingsvisie komt in de plaats van de huidige omgevingsvisie uit 2016 en veel van het sectorale beleid dat gaat over de fysieke leefomgeving.

Met het vaststellen van de omgevingsvisie trekken we de vigerende omgevingsvisie uit 2016 in. Vanwege nieuwe ambities en opgaven is deze niet meer actueel. Hetzelfde geldt voor veel van het vigerende beleid dat gaat over de fysieke leefomgeving dat opgaat in de nieuwe omgevingsvisie.

Naast actualiteit heeft dit vooral te maken met de veranderde rol van de raad in het fysieke domein vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Hierbij is het vaststellen van de omgevingsvisie, de juridische vertaling in het omgevingsplan en het toekennen van financiën aan de programma's vanuit de kaderstellende rol en het budgetrecht een bevoegdheid van de gemeenteraad. De beleidsdoorwerking in programma's en de beleidsuitvoering in omgevingsvergunningen en projecten is een verantwoordelijkheid van het college. De gemeenteraad heeft hierbij een controlerende taak. In lijn hiermee maken we met het vaststellen van de omgevingsvisie de stap naar één integraal beleidsdocument voor de fysieke leefomgeving: de omgevingsvisie. Waarmee we meer actiegericht met programma's op

collegeniveau de uitvoering ter hand kunnen nemen. Daarom trekken we bij het vaststellen van de omgevingsvisie naast de huidige omgevingsvisie veel van het vigerende (sectorale) beleid dat gaat over de fysieke leefomgeving in. Het college stelde deze beleidsstukken grotendeels vast als programma in de overgang naar nieuwe programma's die als doorwerking van de omgevingsvisie nog opgesteld moeten worden.

Kanttekeningen

3.1 De OER is op een aantal punten afwijkend van het proces dat in de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) is vastgesteld.

In de NRD is opgenomen dat er een maatschappelijke batenanalyse (MBA) wordt opgesteld (paragraaf 3.2). Vanwege het abstracte detailniveau van de omgevingsvisie en ontbreken van kengetallen passend bij het detailniveau is de MBA beperkt tot een 'expert judgement' per onderwerp door het beoordelend bureau. Hierdoor is het doel uit de NRD om een bredere beoordeling te doen nog steeds gehaald, maar dan zonder het detailniveau van een echte MBA.

In de NRD is opgenomen dat al eerder in het proces (bij de toekomstbeelden) een concept beoordeling op doelbereik en effecten zou worden uitgevoerd (paragraaf 3.7). Omdat de toekomstbeelden niet het gewenste detailniveau hadden voor een goede advisering is er voor gekozen om de concept beoordeling (in de vorm van een quick scan) uit te voeren op de concept omgevingsvisie. Met de uitkomsten is de omgevingsvisie verder uitgewerkt en geconcretiseerd. Hierdoor is het doel uit de NRD om de OER van waarde te laten zijn in het opstellen van de omgevingsvisie nog steeds gehaald.

4.1 Regionale beleidsstukken kunnen we niet eenzijdig intrekken.

Sommige beleidsstukken hebben we met regionale partners als gezamenlijk beleid vastgesteld. Deze kunnen we niet altijd eenzijdig intrekken. Bij een aantal regionale (structuur)visies volgt dit uit de provinciale verordening en / of onderliggende bestuursakkoorden op Zuid-Limburgs niveau. De strekking van dit beleid is inhoudelijk opgenomen in de omgevingsvisie. Per regionaal beleid onderzoeken we met de regionale partners welke status het regionale beleid in de toekomst dient te krijgen.

4.2 Vigerend beleid dat niet alleen over de fysieke leefomgeving gaat trekken we niet in.

Sommige beleidsstukken die kaders geven voor de fysieke leefomgeving vinden hun oorsprong in het sociaal-maatschappelijk of economisch beleid. Deze beleidsstukken trekken we daarom niet in. Daar waar het beleid van toepassing is op de fysieke leefomgeving hebben we dat

inhoudelijk opgenomen in de omgevingsvisie. Voorgesteld wordt om bij het bijstellen van het betreffende beleid weer de koppeling te maken met de omgevingsvisie en omgekeerd.

Inclusie
Inclusie is expliciet een van de doelen voor de fysieke leefomgeving die we een plek geven in de omgevingsvisie. De omgevingsvisie bevat onze ambitie en beleidskeuzes voor een inclusieve fysieke leefomgeving. Dit komt met name terug in de ambitie om ruimte te creëren voor ontmoeten. Het centrum, centrale plekken in de wijken en dorpen, openbare ruimte en parken zijn in 2040 plaatsen waar iedereen met meer plezier komt, elkaar ontmoet, zich veilig voelt en een gemeenschap vormt. Dit is uitgewerkt in beleidskeuzes voor de verschillende ontmoetingsplekken. Ook het breed toegankelijk maken van de openbare ruimte is hier onderdeel van.

De omgevingsvisie is tot stand gekomen in een inclusief participatief proces waarin informatie voor iedereen beschikbaar en begrijpelijk is gemaakt. Ook de omgevingsvisie zelf is toegankelijk gemaakt door de teksten te laten redigeren door een tekstschrijver naar begrijpelijke taal voor niet-deskundigen. Daarnaast is de omgevingsvisie vormgegeven in een digitaal-toegankelijke, gemakkelijk door te bladeren digitale PDF.

Duurzaamheid
In de omgevingsvisie komen alle aspecten van een veerkrachtig Sittard-Geleen terug; op sociaal, economisch, ecologisch én institutioneel vlak. Hiermee werken we aan een duurzame gemeente met een brede welvaart. Ook werken we hiermee aan de sustainable development goals (SDG's).

Financiën
Het vaststellen van de omgevingsvisie heeft geen directe financiële gevolgen. Het opstellen van de omgevingsvisie betalen we uit het incidenteel invoeringsbudget voor het programma Omgevingswet. Dit invoeringsbudget is deels gevoed door rijksvergoedingen in het kader van de Omgevingswet. Na vaststelling vertalen we de visie door in programma's met projecten en een juridische vertaling in het omgevingsplan. De financiële consequenties die hieruit voortvloeien voor Sittard-Geleen worden apart ter besluitvorming ingebracht en maken onderdeel uit van het integraal afwegingskader van de raad bij de kadernota 2025 en de begrotingen 2026 en verdere jaren.

Communicatie en Participatie
We zetten het participatieve proces bij het opstellen van de omgevingsvisie door. Zo maken we 'samen stad en dorp'. Dat we een nieuwe omgevingsvisie hebben, communiceren we actief. Daar waar we aan de slag gaan met onderwerpen uit de omgevingsvisie maken we een communicatie- en participatieaanpak op maat. Hierin maken we afspraken over verantwoordelijkheden, beïnvloedingsruimte en hoe de verwachtingen realistisch te houden. Daarbij hoort ook wie de afzender van de communicatie gaat zijn, de gemeente of bijvoorbeeld het collectief.

Vervolg

Na vaststelling vertalen we de omgevingsvisie door in programma's met projecten en een juridische vertaling in het omgevingsplan. Voor het opstellen van de programma's en de uitvoering hiervan is het college bevoegd gezag. Voor het omgevingsplan en het toekennen van budgetten aan de programma's is de raad het bevoegd gezag. Dit vergt een goede samenwerking tussen raad en college.

Openbare besluitenlijst

De gemeenteraad van Sittard-Geleen besluit in te stemmen met de omgevingsvisie waarin de gemeentelijke ambities, beleidskeuzes en uitvoeringsprincipes voor de fysieke leefomgeving zijn opgenomen.

Bijlagen

1. Omgevingsvisie 2025-2040 Samen stad en dorp maken
2. Omgevingseffectrapportage
3. Nota van zienswijzen en de staat van wijzigingen
4. Beleidslijst fysieke leefomgeving

Voorstel aan **Gemeenteraad**	
Steller: [redacted] E-mail: [redacted]@sittard-geleen.nl Team: Ruimtelijke Ontwikkeling Portefeuillehouder: L.G.A.J. Geilen A.L.W.G. Houtakkers	Reg. nummer : Reg. datum : 27 maart 2025 Reg.nummer(s) bijlagen :